

Algemene toelichting

Onder voorwaarden hebben Nederlanders recht op een bijstandsuitkering. Op die manier ontvangt iedereen een inkomen die niet minder bedraagt dan het bestaansminimum. In beginsel moet iedereen zelf al het mogelijke doen om zelf in het levensonderhoud te voorzien. Helaas blijkt dat niet voor iedereen mogelijk te zijn. Deze mensen krijgen een bijstandsuitkering, met de verplichting om toch een regulier inkomen in de toekomst na te streven. Dit geldt uitkeringsgerechtigden in het kader van de wetten WWB, IOAW, IOAZ en de WIJ. Om als gemeente te waarborgen dat uitkeringsgerechtigden ook daadwerkelijk doen wat zij volgens de genoemde wetten verplicht zijn stelt de gemeente bij verordening regels.

Wet WWB

Doel van de WWB is ondersteuning bij arbeidsinschakeling en verlening van bijstand door gemeenten. Werk gaat voor inkomen: oogmerk is om mensen op de kortste weg naar betaald werk te kunnen zetten; daartoe moet men ingeschreven staan bij het UWV. De gemeenten vervullen ook een grote rol. Tegenover minder regels van het rijk en meer eigen autonomie staan een eigen financiële verantwoordelijkheid en het belang van het beperken van de instroom en het bevorderen van de uitstroom.

Wet BUIG

Per 1 januari 2010 is de Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorzieningen aan Gemeenten ingegaan. De wet voorziet in een andere financieringssysteem vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) voor de zogenaamde kleine regelingen. Deze kleine regelingen zijn: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) en de Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK). Het worden kleine regelingen genoemd omdat het beroep er op beperkt is. Met de BUIG worden gemeentelijke middelen voor de kleine regelingen en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz2004) voor zover dat betrekking heeft op algemene bijstand aan startende ondernemers gebundeld met het WWB-inkomendeel. Met deze gebundelde uitkering krijgen de gemeenten één budget voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de WWB, de IOAW, IOAZ, het Bbz2004 en de WWIK. De WWIK wordt niet door de Gemeente Barendrecht uitgevoerd en wordt daarom niet opgenomen in deze verordening. De uitvoering van de WWIK is voorbehouden aan centrumgemeenten. Het Bbz2004 valt al onder de algemene bijstand en wordt daarom in deze verordening niet specifiek benoemd.

Wet WIJ

Op 1 oktober 2009 is de Wet investeren in jongeren (WIJ) in werking getreden. Doelstelling van deze wet is de duurzame arbeidsparticipatie in regulier werk

van jongeren tot 27 jaar. Om dit te bereiken is in de wet een recht op een zogenaamd werkleeraanbod vastgelegd. Het werkleerrecht berust op het uitgangspunt dat jongeren die goed geschoold zijn en over voldoende kwalificaties beschikken gemakkelijker aan het werk zullen komen en daardoor zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

Afstemming in kader WWB, IOAW, IOAZ, WIJ

De WWB kent slechts één soort sanctie: het verlagen van de uitkering. De boete als sanctie voor uitkeringsgerechtigden die hun inlichtingenplicht hebben geschonden is vervallen. Dit zelfde geldt voor de uitkeringen in het kader van de Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers(IOAW) en de Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen(IOAZ) onder invloed van de wet Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten(BUIG). Door de invoering van de Wet BUIG vervalt de wettelijke verplichting tot het terugvorderen van ten onrechte verstrekte uitkeringen, tot het opleggen van verlagingen bij bepaalde overtredingen in de IOAW en IOAZ en tot het opleggen van de bestuurlijke boete in de IOAW en IOAZ. Hiervoor in de plaats komt een bevoegdheid voor de gemeente tot het treffen van dit soort verlagingen. Wel is de gemeente verplicht om conform de IOAW en IOAZ door de gemeenteraad regels te laten stellen omtrent verlagingen en bestrijding van fraude. Deze regels moeten worden vastgelegd in een verordening.

Evenals in de WWB, IOAW en IOAZ geldt binnen de WIJ een stelsel van rechten en plichten. De gemeente is verplicht een werkleeraanbod en eventueel een inkomensvoorziening aan te bieden, de jongere is daartegenover verplicht zich te houden aan diverse verplichtingen. Worden deze verplichtingen geschonden, dan dient de inkomensvoorziening verlaagd te worden

Artikelen WWB, IOAW, IOAZ, WIJ schrijven verordening voor

Artikel 18 WWB, artikel 35 IOAW, artikel 35 IOAZ en artikel 12 WIJ bevatten de opdracht aan gemeenten om een verlagingenbeleid in een verordening vast te leggen. In de artikelen wordt gesproken over het afstemmen van de uitkering en de daaraan verbonden verplichtingen op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de belanghebbende. Benadrukt wordt dat het vaststellen van de hoogte van de uitkering en de daaraan verbonden verplichtingen voor de uitkeringsgerechtigden maatwerk is, waarbij recht wordt gedaan aan de individuele situatie en de persoonlijke omstandigheden van uitkeringsgerechtigden. Tevens wordt een directe koppeling gelegd tussen de rechten en verplichtingen van uitkeringsgerechtigden: het recht op een uitkering is altijd verbonden aan de plicht zich in te zetten om weer onafhankelijk van de uitkering te worden. Dit betekent dat de vaststelling van de hoogte van de uitkering niet alleen afhangt van de toepasselijke uitkeringsnorm/grondslag en de beschikbare middelen van de belanghebbende, maar ook van de mate waarin de toegepaste verplichtingen worden nagekomen. Wanneer het college tot het oordeel komt dat een uitkeringsgerechtigde zijn verplichtingen niet of in onvoldoende mate nakomt, wordt de uitkering verlaagd. Er is dus geen sprake van een bevoegdheid, maar van een verplichting. Alleen wanneer iedere vorm van verwijtbaarheid ontbreekt, ziet het college af van zo'n verlaging. De artikelen geven aan dat verlaging van de uitkering moet plaatsvinden overeenkomstig een door de gemeenteraad vast te stellen verordening. Dit is de afstemmingsverordening.

Keuze voor één afstemmingsverordening WWB, IOAW, IOAZ en WIJ

We hebben ervoor gekozen de afstemming in het kader van de verschillende wetgeving te bundelen en hier één wijze van sanctioneren te hanteren. Het zou immers ongeloofwaardig zijn als we iemand van 26 jaar in het kader van de WIJ op een andere wijze sanctioneren voor het niet nakomen van een verplichting, dan iemand van 27 jaar in het kader van de WWB, IOAW of IOAZ. Op een enkel punt wordt hier vanaf geweken daar waar het gaat om specifiek aan de regeling verbonden verplichtingen. Waar dit het geval is wordt dit per artikel toegelicht. De verlagingen worden in deze verordening genoemd. Voor de bestrijding van fraude hanteren we de handhavingsverordening.

De relatie met de re-integratieverordening

Gemeenten hebben ook een re-integratieverordening vastgesteld. In deze verordening is vastgelegd hoe zij de cliënten gaan ondersteunen bij de arbeidsinschakeling en hoe zij omgaan met het aanbieden van voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling. Voorbeelden van voorzieningen zijn: scholing, loonkostensubsidies, gesubsidieerde arbeid, sociale activering, premies, kinderopvang en stages. In beginsel wordt aan iedere cliënt de arbeidsverplichting toegepast. De algemene verplichting staat in de WWB genoemd. Gemeenten kunnen deze verplichting echter ook nader specificeren (invullen met specifieke voorzieningen) en de specificaties in de beschikking vastleggen. In de re-integratieverordening wordt aandacht geschonken aan de voorzieningen die de gemeente kan inzetten. De vertaling daarvan vindt plaats in de individuele beschikking. Indien een cliënt de verplichtingen niet nakomt, leidt dit in beginsel tot een verlaging, waarvoor de basis is gelegd in de Afstemmingsverordening.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 - Begripsomschrijving

De begrippen die in de verordening worden gebruikt hebben een gelijklopende betekenis als de omschrijving in de WWB, de IOAW, IOAZ, WIJ, AWB en de SUWI. Volstaan wordt met een verwijzing naar die wetten, zodat bij een eventuele definitiewijziging in die wetten de verordening niet hoeft te worden aangepast.

Artikel 2 - Het toepassen van een verlaging

Lid 1 - 4

Alleen de WWB verbindt aan het recht op een bijstandsuitkering tot het tonen van voldoende besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan (artikel 18, tweede lid). In de wetten IOAW, IOAZ en WIJ is dit niet opgenomen.

Verder is er de plicht tot arbeidsinschakeling (artikel 9 WWB, artikel 37 IOAW, artikel 37 IOAZ) en bestaat uit twee soorten verplichtingen:

- de plicht om naar vermogen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen en deze te aanvaarden;
- de plicht gebruik te maken van een door het college aangeboden voorziening gericht op ondersteuning bij arbeidsinschakeling.

Tussen de verschillende wetten liggen enkele nuanceverschillen. De WWB, IOAZ en IOAW stemmen overeen. In de wet WIJ worden andere verplichtingen genoemd. De WIJ noemt de volgende verplichtingen in artikel 45 WIJ:

- mee te werken aan het opstellen van een plan met betrekking tot zijn arbeidsinschakeling, waaronder begrepen mee te werken aan een onderzoek naar zijn mogelijkheden tot arbeidsinschakeling;
- geen onredelijke eisen te stellen in verband met door hem te verrichten algemeen geaccepteerde arbeid, die het aanvaarden of verkrijgen van algemeen geaccepteerde arbeid belemmeren;
- mee te werken aan het behoud of bevorderen van zijn arbeidsbekwaamheid;
- mee te werken aan activiteiten of werkzaamheden, gericht op zijn arbeidsinschakeling;
- opgedragen werkzaamheden of activiteiten naar beste vermogen te verrichten;
- op advies van een arts zich te onderwerpen aan een noodzakelijke behandeling van medische aard.

Al deze verplichtingen in het kader van de wetten zullen nader moeten worden uitgewerkt in specifieke verplichtingen die zijn toegesneden op de situatie en mogelijkheden van de bijstandsgerechtigde. De reïntegratieverordening die elke gemeente moet opstellen, vormt de juridische basis voor toepassen van deze specifieke verplichtingen. Deze verplichtingen zullen in het besluit tot het verlenen van bijstand of uitkering moeten worden neergelegd.

Verder wordt de informatieplicht genoemd (artikel 17, eerste lid WWB, artikel 13, lid 1 IOAW, artikel 13, lid 1 IOAZ en artikel 44, lid 1 WIJ). Op een uitkeringsgerechtigde rust de verplichting aan het college op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling te doen van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op bijstand.

Als laatste wordt de medewerkingsplicht genoemd. (artikel 17, tweede lid, artikel 13, lid 2 IOAW, artikel 13, lid 2 IOAZ en artikel 44, lid 2 WIJ). Dit is de plicht van uitkeringsgerechtigden om desgevraagd het college de medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van de WWB. De medewerkingsplicht kan uit allerlei concrete verplichtingen bestaan, zoals:

- het meewerken aan een psychologisch onderzoek of het toestaan van een huisbezoek. Artikel 18, tweede lid WWB, artikel 20, lid 2 IOAW, artikel 20, lid 1 IOAZ en artikel 41, lid 1 WIJ, noemen als een gedraging die in ieder geval een schending van de medewerkingsplicht inhoudt: 'het zich jegens het college zeer ernstig misdragen'.

De Wet SUWI legt ook verplichtingen op aan uitkeringsgerechtigden. Het betreft de verplichting om alle gevraagde gegevens en bewijsstukken aan de UWV WERKbedrijf te verstrekken die nodig zijn voor de beslissing door het college (artikel 30c tweede en derde lid Wet SUWI) en de verplichting om op verzoek of onverwijld uit eigen beweging alle feiten en omstandigheden mee te delen aan de UWV WERKbedrijf, waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op het recht op bijstand, het geldend maken van het recht bijstand of de hoogte of de duur van de bijstand of uitkering. Een verwijzing naar artikel 30c, tweede en derde lid SUWI is in de wet WWB, IOAW, IOAZ en WIJ genoemd.

In lid 4 wordt de toevoeging 'onverminderd artikel 42 WIJ' genoemd. Hiermee wordt verwezen naar de mogelijkheden tot weigeren van de uitkeringsvoorziening, welke voortvloeien uit de wet. Redenen om de uitkering te weigeren zijn: a. indien de jongere het werkleeraanbod heeft geweigerd; b. voor zover de jongere of zijn gezin een beroep kan doen op een naar zijn aard en doel als passend en toereikend aan te merken voorziening buiten deze wet, ter verwerving van middelen of ter bekostiging van specifieke uitgaven; c. voor zover uit houding en gedragingen van de jongere ondubbelzinnig blijkt dat deze de verplichtingen, bedoeld in hoofdstuk 5, niet wil nakomen; d. indien de jongere wegens werkstaking of uitsluiting niet deelneemt aan de arbeid, voor zover diens gebrek aan middelen daarvan het gevolg is; e. indien de jongere per kalenderjaar langer dan dertien weken verblijf houdt buiten Nederland, dan wel een aaneengesloten periode van langer dan vier weken verblijf houdt buiten Nederland; f. indien het werkleeraanbod op grond van artikel 21 is ingetrokken; g. indien de jongere rechtens zijn vrijheid is ontnomen; h. indien de jongere zijn militaire of vervangende dienstplicht vervult; i. gedurende de periode dat het recht op een werkleeraanbod is opgeschort; j. indien de jongere 18, 19 of 20 jaar is en in een inrichting verblijft; k. indien de jongere een uitkering op grond van de Wet werk en inkomen kunstenaars ontvangt of indien hij is gehuwd met een persoon die een zodanige uitkering ontvangt; l. indien de jongere onbetaald verlof geniet als bedoeld in artikel 1, onderdeel g, van de Werkloosheidswet of indien de jongere gehuwd is met een zodanig persoon, voor zover diens gebrek aan middelen daarvan het gevolg is, tenzij de jongere alleenstaande ouder is en hij verlof geniet als bedoeld in hoofdstuk 6 van de Wet arbeid en zorg; m. indien de jongere een zelfstandige is die aanspraak kan maken op bijstand op grond van artikel 78f van de Wet werk en bijstand.

In lid 2 en 3 van artikel 42 WIJ worden vervolgens nog kanttekeningen geplaatst: Het eerste lid, onderdeel g, is niet van toepassing op bij algemene verlaging van bestuur aan te wijzen categorieën personen waarbij tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende verlaging plaatsvindt buiten een penitentiaire inrichting, een inrichting voor verpleging van ter beschikking gestelden of een inrichting als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen.; en de Wet werk en inkomen

kunstenaars geldt niet als een voorziening als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b.

Vijfde Lid

In de Afstemmingsverordening zijn voor allerlei gedragingen die een schending van een verplichting betekenen, standaardverlagingen vastgesteld in de vorm van een vaste (percentuele) verlaging van de bijstandsnorm of grondslag.

In het vijfde lid is de hoofdregel neergelegd: het college dient een op te leggen verlaging af te stemmen op de individuele omstandigheden van de belanghebbende en de mate van verwijtbaarheid. Deze bepaling brengt met zich mee dat het college bij elke op te leggen verlaging zal moeten nagaan of gelet op de individuele omstandigheden van de betrokken uitkeringsgerechtigde afwijking van de hoogte en de duur van de voorgeschreven standaardverlaging geboden is. Afwijking van de standaardverlaging kan zowel een verzwaring als een matiging betekenen.

Dit betekent dat het college bij het beoordelen of een verlaging moet worden toegepast, en zo ja welke, telkens de volgende vijf stappen moet doorlopen:

Stap 1: vaststellen van de ernst van de gedraging.

Stap 2: vaststellen van de verwijtbaarheid.

Stap 3: vaststellen van de omstandigheden van de uitkeringsgerechtigde.

Stap 4: vaststellen van de visie van de klantmanager.

Stap 5: opnemen van een conclusie.

De ernst van de gedraging komt tot uitdrukking in het standaardpercentage waarmee de bijstand of uitkering wordt verlaagd. Wat betreft de beoordeling van de mate van verwijtbaarheid wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 6.

Matiging van de toegepaste verlaging wegens persoonlijke omstandigheden kan bijvoorbeeld in de volgende gevallen aan de orde zijn:

bijzondere financiële omstandigheden van de belanghebbende, zoals bijvoorbeeld hoge woonlasten of andere vaste lasten of uitgaven van bijzondere aard waarvoor geen financiële tegemoetkoming mogelijk is:

- sociale omstandigheden, gezinnen met kinderen bijvoorbeeld;
- bij een opeenstapeling van verlagingen: de zwaarte van het geheel van verlagingen is niet evenredig aan de ernst van de gedraging en de mate van verwijtbaarheid.

Zesde lid

Dit lid regelt dat een verlaging voor bepaalde tijd wordt toegepast. Door een verlaging voor een bepaalde periode op te leggen, weet de uitkeringsgerechtigde die met een verlaging wordt geconfronteerd waar hij aan toe is. De verlaging wordt opgelegd met ingang van de 1ste kalendermaand volgend op de vaststelling.

Wordt een verlaging voor een langere duur dan drie maanden toegepast, dan zal het college de verlaging aan een herbeoordeling moeten onderwerpen.

Zevende lid

In artikel 20, lid 5 IOAW en artikel 20, lid 5 IOAZ wordt gezegd, dat van het opleggen van een verlaging als bedoeld in lid 2 artikel 20 IOAW/IOAZ (blijvend of tijdelijk weigeren van de uitkering) wordt afgeweken als de belanghebbende geen verweer heeft gevoerd of niet heeft ingestemd met de beëindiging van een dienstbetrekking door de werkgever of op zijn verzoek. Dit betekent in eenvoudiger bewoordingen dat de uitkering van de belanghebbende niet tijdelijk of blijvend kan worden geweigerd, wanneer belanghebbende niet heeft ingestemd of geen verweer heeft gevoerd.

Artikel 3 - De berekeningsgrondslag

In dit artikel is het lid over de langdurigheidstoeslag verwijderd. De langdurigheidstoeslag is niet langer bij wet vastgelegd. De gemeente heeft beleidsvrijheid om de hoogte, de afstemming etc. te regelen. Momenteel is dit geregeld in een verordening langdurigheidstoeslag Wet Werk en Bijstand 2009, waarin niets over afstemming is geregeld.

Eerste lid

In dit lid is het uitgangspunt vastgelegd dat een verlaging wordt toegepast over de bijstandsnorm. Onder de bijstandsnorm wordt verstaan de wettelijke norm, inclusief gemeentelijke toeslag of verlaging en inclusief vakantietoeslag.

Tweede lid

In dit lid is het uitgangspunt vastgelegd dat een verlaging wordt toegepast over de grondslag IOAW, IOAZ.

Derde lid

In dit lid is het uitgangspunt vastgelegd dat een verlaging wordt toegepast over de WIJ-norm.

Vierde lid

Omdat de verlaging het gevolg is van het schenden van aan het recht op bijstand of uitkering verbonden verplichtingen en gezien moet worden als de 'keerzijde van de medaille' en niet als een boete, kan de verlaging ten hoogste het bedrag aan bijstand bedragen waarop belanghebbende recht op zou hebben gehad. Is door het verrekenen van inkomsten of herziening van het recht op bijstand het recht minder dan de verlaging die overeenkomstig deze verordening zou moeten worden toegepast, dient het college een geringe verlaging toe te passen van ten hoogste het resterend recht op bijstand.

Artikel 4 - Het besluit tot toepassen van een verlaging

Het verlagen van de bijstand of uitkering omdat een verlaging wordt opgelegd, vindt plaats door middel van een besluit. Wanneer de verlaging bij een lopende uitkering wordt toegepast, wordt een besluit tot

vaststelling van de bijstand of uitkering op grond van de van toepassing zijnde regels op grond van de WWB, IOAW, IOAZ, WIJ genomen.

Wordt een verlaging met terugwerkende kracht toegepast op grond van de van toepassing zijnde regels op grond van de WWB, IOAW, IOAZ, WIJ genomen, dan moet een besluit tot herziening van de bijstand of uitkering worden genomen. Tegen beide besluiten kan door de belanghebbende bezwaar en beroep worden aangetekend. In dit artikel wordt aangegeven wat in het besluit in ieder geval moet worden vermeld. Deze eisen vloeien rechtstreeks voort uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) (motiveringsbeginsel). Het motiveringsvereiste houdt onder andere in dat een besluit kenbaar is en van een deugdelijke motivering wordt voorzien.

Artikel 5 - Horen van belanghebbende

Het horen van de belanghebbende heeft wel altijd plaatsgevonden, maar wordt formeel juridisch in de verordening opgenomen.

Op grond van afdeling 4.1.2. van de Awb is in een aantal gevallen het horen van de belanghebbende verplicht bij de voorbereiding van beschikkingen. Deze hoorplicht geldt echter niet bij de voorbereiding van beschikkingen die betrekking hebben op een financiële aanspraak (artikel 4:12 Awb). In dit artikel wordt het horen van de belanghebbende voordat een verlaging wordt toegepast in beginsel voorgeschreven.

Het tweede lid bevat een aantal uitzonderingen op deze hoorplicht. De onderdelen a en b. staan ook genoemd in artikel 4:11 Awb.

Artikel 6 - Afzien van het toepassen van een verlaging

Eerste lid

Het afzien van het toepassen van een verlaging 'indien elke vorm van verwijtbaarheid' ontbreekt, is geregeld in artikel 18, tweede lid, WWB artikel 20, lid 4 IOAW/IOAZ en artikel 41, lid 2 WIJ.

Een andere reden om af te zien van het toepassen van een verlaging is dat de gedraging te lang geleden heeft plaatsgevonden (verjaring). Omwille van de effectiviteit ('lik op stuk') is het nodig dat een verlaging spoedig nadat de gedraging heeft plaatsgehad, wordt toegepast. Om deze reden wordt onder b. geregeld dat het college geen verlagingen toegepast voor gedragingen die langer dan één jaar geleden hebben plaatsgevonden.

Tweede lid

Voor gedragingen die een schending van de informatieplicht inhouden en als gevolg waarvan ten onrechte Bijstand of uitkering is verleend of een te hoog bedrag aan bijstand is verleend, geldt in de verordening een verjaringstermijn van vijf jaar. Met deze termijn wordt aangesloten bij de termijn die staat in artikel 14e Awb in verband met het toepassen van een boete wegens niet-nakoming van de informatieplicht. Een termijn van vijf jaar ligt voor de hand gelet op de ernst van de gedraging (fraude) en gelet op het feit dat de gemeente vaak tijd nodig zal hebben om de omvang van de fraude (het benadelingsbedrag) vast te stellen.

Derde lid

Hierin wordt geregeld dat het college kan afzien van het toepassen van een verlaging indien het daarvoor dringende redenen aanwezig acht. Wat dringende redenen zijn, is afhankelijk van de concrete situatie en

kan dus niet op voorhand worden vastgelegd.

Vierde lid

Het doen van een schriftelijke mededeling dat het college afziet van het toepassen van een verlaging wegens dringende redenen is van belang in verband met eventuele recidive. Om die reden wordt in deze verordening alleen bij het te laat verstrekken van informatie aan het college de mogelijkheid geboden om te volstaan met een waarschuwing. Overigens is in het individuele gevallen altijd mogelijk af te zien van het toepassen van een verlaging en in plaats daarvan een waarschuwing te geven. In dat geval wordt gebruik gemaakt van het eerste lid, onderdeel a (afzien van een verlaging omdat elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt) of het tweede lid (afzien van een verlaging omdat daarvoor dringende redenen aanwezig zijn).

Artikel 7 - Recidive

Indien binnen twaalf maanden na een eerste verwijtbare gedraging sprake is van een herhaling van een verwijtbare gedraging, wordt de grotere mate van verwijtbaarheid tot uitdrukking gebracht in een verdubbeling van de duur van de verlaging. Met eerste verwijtbare gedraging wordt de eerste gedraging verstaan die aanleiding is geweest tot een verlaging of een overweging daarvan, ook indien de verlaging wegens dringende redenen niet is geëffectueerd. Voor het bepalen van de aanvang van de termijn van twaalf maanden, geldt het tijdstip waarop het besluit waarmee de verlaging is opgelegd, bekend is gemaakt, dan wel de overweging is gemaakt. Op basis van deze bepaling kan een recidiveverlaging slechts één keer worden toegepast. Indien belanghebbende na een tweede verwijtbare gedraging wederom verwijtbaar gedrag vertoont, zal de hoogte en de duur van de verlaging individueel moeten worden vastgesteld, waarbij gekeken zal moeten worden naar de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de individuele omstandigheden van de betrokkene.

Artikel 8 - Ingangsdatum en tijdvak

Het lid dat voorheen aangaf dat wanneer een verlaging niet is toegepast vanwege beëindiging van de uitkering bij terugkeer in de uitkering de verlaging alsnog kan worden uitgevoerd, is verwijderd. Immers indien de gedraging zich heeft voorgedaan in, of betrekking heeft op een periode waarin de belanghebbende bijstand werd verstrekt, kan de verlaging met terugwerkende kracht op de bijstand over deze periode worden toegepast voor zover er nog iets valt te verlagen. In dat geval is er sprake van te veel verstrekte bijstand gedurende die periode, op grond waarvan de bijstand kan worden teruggevorderd met toepassing van artikel 58 lid 1 onderdeel a WWB.

Het lid dat aangeeft dat de verlaging voor bepaalde tijd wordt toegepast is verplaatst naar artikel twee. De heroverweging binnen 3 maanden heeft een directe relatie met het toepassen van de verlaging, en wordt in de wetten WIJ en WWB ook onder de artikelen genoemd welke de verlagingen behandelen. Hier is op aangesloten. De IOAW en IOAZ benoemen deze heroverweging niet.

Lid 1 en 2

Het opleggen van een verlaging vindt plaats door het verlagen van de uitkering. Verlaging van de uitkering kan in beginsel op twee manieren:

1. met terugwerkende kracht, door middel van een herziening van de uitkering;
2. door middel van verlaging van het uitkeringsbedrag in de eerstvolgende maand(en).

Omdat de verlaging direct gekoppeld is aan de verplichtingen behorende bij het recht op bijstand of uitkering, als een herstelsanctie, is het meest logisch om de verlaging ook toe te passen op de bijstand of uitkering die verleend is in de periode waaraan de gedraging die tot verlaging heeft geleid is toe te rekenen.

Derde lid

Is er geen datum van de gedraging aan te wijzen, bijvoorbeeld in het geval het college constateert dat belanghebbende niet voldoende gesolliciteerd heeft, dan is het logisch om de als ingangsdatum de datum te nemen waarop het besluit aan belanghebbende bekend is gemaakt.

Artikel 9 - Samenloop van gedragingen

Indien sprake is van schending van meerdere verplichtingen door één gedraging, dan dient voor het toepassen van de verlaging te worden uitgegaan van de schending van de verplichting waarop de zwaarste verlaging van toepassing is, ongeacht hetgeen is geregeld over samenloop van gedragingen.

Artikel 10 - Indeling in categorieën

De gedragingen die verband houden met het geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid, worden in vier categorieën onderscheiden. Hierbij is de ernst van de gedraging het onderscheidend criterium. Een gedraging wordt ernstiger geacht naarmate de gedraging concretere gevolgen heeft voor het niet verkrijgen of behouden van betaalde arbeid.

De concrete invulling van de verplichtingen dient zoveel mogelijk te worden afgestemd op de mogelijkheden van de individuele bijstandsgerechtigde en uitkeringsgerechtigde.

De eerste categorie, onderdeel a, betreft de formele verplichting om zich als werkzoekende in te schrijven bij het UWV WERKbedrijf en ingeschreven te doen blijven.

De tweede categorie betreft de verplichting tot een actieve opstelling op de arbeidsmarkt, de eigen verantwoordelijkheid van de belanghebbende om bijvoorbeeld voldoende te solliciteren en te voldoen aan een oproep.

In de derde categorie gaat het om gedragingen die direct een aanleiding vormen tot een beroep op bijstand of het zonder noodzaak langer voortduren daarvan. Het gaat hier om het stellen van niet verantwoorde beperkingen ten aanzien van de aanvaardbare arbeid en om gedragingen die de kansen op arbeidsinschakeling verminderen. Voorbeelden van deze categorie zijn negatieve gedragingen bij sollicitaties en onvoldoende meewerken aan het opgesteld trajectplan waaronder ook sociale activering verplicht kan worden gesteld.

De vierde categorie betreft het niet aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid alsmede door eigen toedoen voorafgaand aan de aanvraag algemeen geaccepteerde arbeid niet behouden dan wel tijdens de bijstand of uitkering deeltijdarbeid niet behouden. Tevens is onder c opgenomen gedragingen die de inschakeling in arbeid belemmeren en een dusdanig gevolg hebben, dat het voorafgaand werktraject of

re-integratietraject een volledige schade wordt toegebracht. Het gaat hier bijvoorbeeld om belanghebbenden waarvoor een traject is opgestart om hen naar arbeid te begeleiden, maar welke bij een sollicitatie(traject) zich zodanig gedragen (agressiviteit, passiviteit, labiel gedrag etc.) dat de belanghebbende bij voorbaat al niet zal worden aangenomen. Wanneer dit een volledige schade toebrengt aan het traject, dient de verlaging van de uitkering of bijstand van de belanghebbende gelijkgesteld te worden aan de toegebrachte schade. In dit geval betekent dat een verlaging van 100%.

Met betrekking tot intrekking van het werkleeraanbod in verband met schending van de verplichtingen verbonden aan het werkleeraanbod, wordt het aan het college overgelaten om te bepalen onder welke voorwaarden daartoe kan worden besloten. Het is niet aan de gemeenteraad om daarover voorschriften te geven, niettemin dient het intrekken van het werkleeraanbod met terughoudendheid plaats te vinden. Intrekking is in wezen slechts aan de orde als er een situatie is ontstaan dat niet langer kan worden gevegd dat het werkleeraanbod wordt voortgezet en een andere invulling (via gedeeltelijke herziening) evenmin soelaas biedt. Gedacht kan worden aan herhaalde misdragingen jegens andere jongeren of begeleiders op de werk/leerplek of veelvuldig verzuim. Daarbij kunnen bijv. ook een rol spelen de positie van gemotiveerde jongeren die wachten op een werk/leerplek, de staat van de arbeidsmarkt en de kosten van de voorziening.

Artikel 11 - De hoogte en duur van de verlaging

Deze bepaling bevat de standaardverlagingen voor de vier categorieën van gedragingen die verband houden met het geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid. De percentages waarmee de bijstand wordt verlaagd, zijn overgenomen uit het Verlagingenbesluit. Het staat gemeenten vrij om lagere of hogere percentages te hanteren, dan exact genoemd. Bij het vaststellen van de percentages waarmee de bijstand wordt verlaagd, zullen gemeenten zich twee vragen moeten stellen:

In hoeverre voldoet de beoogde verlaging van de uitkering aan de eisen van proportionaliteit en evenredigheid als de betreffende gedraging in ogenschouw wordt genomen?

In hoeverre zal het toepassen van de verlaging effectief zijn, in de zin dat de verlaging de beoogde gedragsverandering bij de bijstandsgerechtigde zal bewerkstelligen?

Artikel 12 – Schending inlichtingenplicht zonder benadeling gemeente

Eerste lid

Indien een cliënt de voor de verlening van de bijstand of uitkering van belang zijnde gegevens of gevorderde bewijsstukken niet op tijd verstrekt, kan het college het recht op bijstand opschorten. Het college geeft de cliënt vervolgens een termijn waarbinnen hij zijn verzuim kan herstellen (de hersteltermijn). Wordt de gevraagde informatie niet binnen de gestelde termijn aan de gemeente verstrekt, dan kan het college het recht op bijstand of uitkering intrekken. Worden de gevraagde gegevens wél binnen de hersteltermijn verstrekt, wordt de bijstand of uitkering voortgezet, maar wordt tevens een verlaging toegepast. Dit lid regelt de hoogte van de verlaging.

Lid twee

Een schriftelijke waarschuwing is geen verlaging. Dit wil zeggen dat bij herhaling van de gedraging in principe een verlaging wordt toegepast zonder toepassing van de recidiveverlaging.

Artikel 13 - Schending inlichtingenplicht met benadeling van de gemeente

Dit artikel wordt toegevoegd om een duidelijker verschil aan te brengen tussen handelingen of het nalaten van handelingen die gevolgen hebben voor de hoogte van de uitkering en handelingen of nalaten van handelingen die geen gevolgen hebben voor de hoogte van de uitkering.

In artikel 17, eerste lid, WWB, artikel 13 IOAW, artikel 13 IOAZ en artikel 40, lid 2 WIJ is bepaald dat belanghebbende op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling doet van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op bijstand. Onverwijld staat synoniem voor onmiddellijk, ogenblikkelijk.

Artikel 14 - Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

Het tekortschietend besef van verantwoordelijkheid wordt niet genoemd in de wetten IOAW, IOAZ en WIJ. Enkel de WWB spreekt hierover. De verplichting om voldoende besef van verantwoordelijkheid te tonen voor de voorziening in het bestaan, geldt reeds voordat een bijstandsuitkering wordt aangevraagd. Dit betekent dat wanneer iemand in de periode voorafgaand aan de bijstandaanvraag een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid heeft getoond, waardoor hij niet langer beschikt over de middelen om in de kosten van het bestaan te voorzien en als gevolg daarvan een bijstandsuitkering aanvraagt, de gemeente bij de toekenning van de bijstand hiermee rekening kan houden door het toepassen van een verlaging. Een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid kan uit allerlei gedragingen blijken, zoals:

1. een onverantwoorde besteding van vermogen;
2. geen of te late aanvraag doen voor een voorliggende voorziening;
3. het niet nakomen van de verplichting tot instellen alimentatievordering.

Artikel 15 - Zeer ernstige misdragingen

Onder de term 'zeer ernstige misdragingen' kunnen diverse vormen van agressie worden verstaan, zij het dat er sprake moet zijn van verwijtbaarheid en van gedrag dat in het normale menselijke verkeer in alle gevallen als onacceptabel kan worden beschouwd. Gemeenten kunnen een verlaging toepassen indien er een verband bestaat tussen de ernstige misdraging en (mogelijke) belemmeringen voor de gemeente bij het vaststellen van het recht op een uitkering. In dit artikel wordt bepaald dat de zeer ernstige misdragingen moeten hebben plaatsgevonden onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van WWB, IOAW, IOAZ of WIJ (bijvoorbeeld een reïntegratiebedrijf). Hieronder worden ook begrepen het zich zeer ernstig misdragen jegens een medewerker van een re-integratiebureau, omdat deze personen werken in opdracht van het college ter uitvoering van de wetten. Dit is bepaald bij een uitspraak van de Rechtbank Rotterdam 26-03-2008, nr 07/1478, LJN: BC9884.

Bij het vaststellen van de verlaging in de situatie dat een uitkeringsgerechtigde zich ernstig heeft misdragen, zal gekeken moeten worden naar de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden van de betrokkene.

Wat betreft het vaststellen van de ernst van de gedraging, kunnen de volgende vormen van agressief gedrag in een oplopende reeks (steeds ernstiger) worden onderscheiden:

- verbaal geweld (schelden);
- discriminatie;
- intimidatie (uitoefenen van psychische druk);
- zaakgericht fysiek geweld (vernielingen);
- mensgericht fysiek geweld;
- combinatie van agressievormen.

Voor het bepalen van verwijtbaarheid van de misdraging zal gekeken moeten worden naar de omstandigheden waaronder de misdraging heeft plaatsgehad.

In dit verband is het relevant een onderscheid te maken tussen instrumenteel geweld en frustratiegeweld. Van instrumenteel geweld is sprake als iemand het toepassen van geweld bewust gebruikt om een bepaald doel te bereiken (bijvoorbeeld het verkrijgen van een uitkering). Agressie die ontstaat door onmacht, ontevredenheid, onduidelijkheid en dergelijke kan worden aangeduid met frustratieagressie. Het zal duidelijk zijn dat de mate van verwijtbaarheid bij instrumenteel geweld in beginsel groter is dan bij frustratiegeweld. Het toepassen van een verlaging staat geheel los van het doen van aangifte bij de politie. Het college legt een verlaging op, terwijl de functionaris tegen wie de agressie zich richtte aangifte kan doen bij de politie.

Artikel 16 - Citeertitel

Voor de te gebruiken citeertitel is aansluiting gezocht bij de terminologie van de wetgever.